

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/3262/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Bpkf.III.121/2024/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Szekszárdi Törvényszék 2024. május 3-án meghozott 12.B.37/2024/17. számú végzésével az indítványozó meghatalmazott védőt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 43. § (2) bekezdésére tekintettel kizárta a folyamatban lévő büntetőeljárásból. Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, melyben kifejtette, hogy véleménye szerint a törvényszék határozata téves jogértelmezésen alapul, mert a terheltek között nincs érdekellentét. A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla hivatkozott a bírói gyakorlatra, miszerint az egyező irányú terhelti vallomások esetén is lehet érdekellentét, ha a terhelt egy másik terhelt által vitatott vagy tagadott, a bűnösség megállapítása iránt, a cselekmény minősítése vagy a büntetés kiszabás szempontjából releváns tény, körülményt állít a másik terhére. Az Ítéltábla szerint jelen ügyben is megállapítható, hogy a vádlottak között nem csak látszólagos érdekellentét áll fenn, amelyet írásbeli vallomásuk is alátámaszt. Mindezekre tekintettel az Ítéltábla 2024. június 5-én meghozott Bpkf.III.121/2024/6. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság védő kizárásáról szóló végzését.
- [3] Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján kérte a Pécsi Ítéltábla Bpkf.III.121/2024/6. számú végzésének – kiterjedve a Szekszárdi Törvényszék 12.B.37/2024/17. számú végzésére – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog sérelmére hivatkozott, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tartja, hogy sérül-e a

panaszos, illetve az ügyben érdekelt személyek védelemhez való joga akkor, ha a bíróság a felek nyilatkozata ellenére a védő kizárásáról dönt. Álláspontja szerint a védelemhez való jognak része a szabad védőválasztás joga is, amely semmilyen módon nem korlátozható. Részletesen érvel továbbá amellelt, hogy a vádirat tartalma és az azzal kapcsolatos terhelti nyilatkozatok azonossága kizárja a vádlottak közötti érdekellentétet. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a kizárást kimondó határozat elleni fellebbezéshez védenecsei is csatlakoztak, amivel tehát kifejezték egyértelmű szándékukat arra vonatkozóan, hogy védelmüket az indítványozó lássa el a továbbiakban is. A védelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos alapjog, a védő kizárása pedig egy olyan súlyosan jogkorlátozó döntés, amit az indítványozó álláspontja szerint a rendelkezésre álló valamennyi adat együttes és gondos mérlegelésével kell meghozni.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, többek között az Abtv. 27. §-a szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint az Abtv. 29-31. §-ok szerinti feltételeket.
- [5] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt formai követelményeknek. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése], valamint a támadott bírói döntéseket. Tartalmaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével összefüggésben indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, továbbá rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére.
- [6] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet benyújtani. Az Alkotmánybíróság 3078/2022. (II. 25.) végzésében kimondta, hogy „védő szempontjából a kizárást kimondó határozat lezárja az eljárást, mert a továbbiakban a védő nem vehet részt a büntetőeljárásban, amely alapjaiban befolyásolja jogi helyzetét. Az Abtv. 27. §-a értelmezésében a kizárást kimondó határozat érdemi határozatnak tekinthető, amely az érintett személy, a védő alapvető jogait érinti, így

alkotmányjogi panasz tárgya lehet.” Ezért az alkotmányjogi panasz teljesíti az Abtv. 27. §-ban foglalt követelményt is.

- [7] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság eljárása jelen esetben tehát annak vizsgálatára irányult, hogy az indítványozó által a kizárást kimondó határozattal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével kapcsolatos vélt alapjogsérelmek felvetnek-e alapvető alkotmányjogi kérdést vagy érdemben befolyásolják-e a bírói döntést.
- [8] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {ld. bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog sérelmére hivatkozott azzal kapcsolatban, hogy kizárták a büntetőeljárásból. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítványozónak a támadott bírósági döntésekkel szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [10] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.

Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [11] A kizárási okok fennállásának vizsgálata, a terheltek közötti érdekellentét fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítása az eljáró bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság feladata. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a védő kizárása tárgyában hozott bírósági döntés helyes volt-e. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14], legutóbb: 3215/2021. (V. 28.) AB végzés}.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan fejti ki, hogy az ő kizárásával összefüggésben védenecinek az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való joga is sérült. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó védenecinek védelemhez való joga nem képezheti jelen alkotmányjogi panasz tárgyát, ugyanis az indítványozó azt alkotmányjogi panaszában érintettség híján nem sérelmezheti. {3175/2024. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdések alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2025. április 29.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

